

13.8.2012

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Itä-Uudenmaan maistraatin lausunto ehdotuksesta asetukseksi edunvalvojan palkkion suuruudesta

(Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 38/2012, lausuntopyyntö 20.6.2012, OM 12/33/2011; OM37:00/2011)

Itä-Uudenmaan maistraatti esittää työryhmän mietinnöstä ja ehdotuksista lausuntonaan seuraavaa:

Yleisiä ja periaatteellisia näkökohtia

Nykyinen palkkio-ohje on osoittautunut maistraattien ja edunvalvojien käytännön toiminnassa liian monimutkaiseksi. Keskeinen ongelma on ollut esimerkiksi, ettei edunvalvojan määräämisvaiheessa monesti ole ollut mahdollista kertoa asiakkaalle edes karkeasti edunvalvojan tulevan laskutuksen suuruutta. Ohjeen uudistamistarve on ollut ilmeinen jo pitkään.

Palkkion määräytymisperusteiden tulee olla yksiselitteisiä ja tiiviisti esitetyjä sekä mahdollistaa palkkion oikeellisuuden arvioiminen edunvalvojan tilin perusteella yleiskatsauksellisesti ja useimmissa tapauksissa ilman laskutoimituksia. Työryhmän ehdotus on selkeä parannus nykyisin sovellettavaan ohjeeseen verrattuna. Asetuksen luettavuutta ja ymmärrettävyyttä tavallisen kansalaisen näkökulmasta kuitenkin hankaloittaa se, että palkkion määräytymisperusteista on nyt säädetty osin laissa ja asetusehdotuksessa siten jouduttu käyttämään viittaussäännöksiä.

Työryhmä itsekkin toteaa, että palkkion rakenteen uudistamista tulee jatkaa. Maistraatti katsoo, että myöhempiä muutoksia valmisteltaessa tulee myös laissa oleva palkkiosääntely ottaa tarkasteltavaksi sekä teknisesti, että perusratkaisun osalta. Tulevan tarkastelun yhteydessä tulisi käydä periaatteellinen keskustelu siitä, onko juuriltaan yksityisoikeudellisiin toimeksiantoihin perustuva palkkioajattelu enää perusteltavissa pääosin julkisen vallan tuottaman ja päämiehen suostumuksesta riippumattoman palvelun keskeisenä rahoitusmallina, varsinkin kun palvelun tarpeen aiheuttaa useimmiten sairaus.

Työryhmä on arvioinut varallisuuden määrän perusteella perittävän palkkion oikeata kokoa ja päätynyt pitämään 2 %:a omaisuuden käyvästä arvosta vähennysten jälkeen edelleen suuruusluokaltaan kohtuullisena. Työryhmä on avannut näkemyksensä perusteet kiitettävän avoimella tavalla. On kuitenkin todettava, että varallisuuden määrään perustuvan palkkion osan suuruusluokan määrittely on arvovalinta. Valittu sääntely saattaa työryhmän toteamin tavoin johtaa siihen, että päämiehen omaisuuden pääomaa käytetään edunvalvojan palkkion maksamiseen. Maistraatin soveltamiskäytännössä on tähän saakka jouduttu arvioimaan liian usein palkkion kokonaismäärän kohtuullisuutta juuri niissä tapauksissa, joissa päämiehen varallisuus on merkittävä, mutta edunvalvojan tehtävän vaativuus ja etenkin työmäärä on arvioitu vähäisemmiksi. Tältä osin on voimassa olevan palkkio-ohjeen katsottu johtavan jopa systemaattiseen kohtuuttomuuteen päämiesten näkökulmasta. Jos asetusehdotus perusteluineen hyväksytään, ei maistraatilla liene enää mahdollisuuksia kohtuullistaa palkkiota tällä perusteella muuten kuin aivan äärimmäisissä tapauksissa. Seurauksena saatetaan joutua pohtimaan esimerkiksi päämiehen kiinteän omaisuuden myymistä edunvalvojan palkkion maksamiseksi.

Yksittäisiä huomioita

Tulon käsite

Työryhmän pohdinta toimeentulotuen osalta ansaitsee kiitoksen ja tulee ottaa huomioon, kun lain uudistamistarvetta seuraavan kerran harkitaan.

Työryhmän tulkintasuositukset eri tulomuotojen osalta vastaavat nykyistä käytäntöä. Sijoitus- ja säästöhenkivakuutusten tuottoa koskeva kohta (s. 21) on kuitenkin esitetty vaikeaselkoisesti.

Varojen käsittely

Työryhmän olisi suonut arvioivan päämiehen henkilökohtaisessa käytössä olevan asunnon käsitteen tulkintaa samalla tarkkuudella kuin eri tulomuotoja. Käsitteen tulkinnasta on nimittäin esitetty erilaisia näkemyksiä myös holhoustoimen kehittämistyöryhmän kannanoton jälkeen jopa niin, että yleiselle edunvalvojalle on ollut tämän vuoksi tarpeen määrätä sijainen edustamaan päämiestä palkkioriita-asiassa.

Perusmaksu ja lisämaksut

Ehdotettu sääntely on toimiva nykyiseen verrattuna, eikä maistraatilla ole huomautettavaa maksujen suuruudesta lukuun ottamatta maksua omaisuuden hoitamisesta, josta on lausuttu edellä.

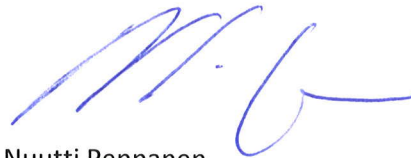
Palkkiorajoitin

Tuloperusteinen palkkiorajoitin on ehdottomasti säilytettävä niin kauan kuin edunvalvojan palkkio osin perustuu päämiehen omaisuuden määrään.

Kohtuullistaminen

Päämiehen olosuhteiden huomioon ottaminen esitetyllä tavalla on selkeä parannus voimassa olevaan ohjeeseen nähden.

Porvoossa 13. elokuuta 2012

Nuutti Pennanen
Henkikirjoittaja

